

LEZIUNEA – VICIU DE CONSIMȚĂMÂNT ÎN CONTRACTELE DE DREPT PRIVAT

Alexandrina DAVIDOV,

Facultatea Drept

CZU: 347.441.142.3

alexandrina.davidov@gmail.com

Prin intermediul acestei cercetări, vom stabili locul și rolul leziunii ca viciu de consimțământ în contractele de drept privat. Am analizat apariția, evoluția și aplicabilitatea acestui concept în contractele de drept civil și contractele de muncă la etapa actuală. Leziunea ca viciu de consimțământ mereu a lăsat un șir de întrebări despre aplicabilitatea acestuia, fiindcă mereu vorbim despre eroare, dol, violență și mai apoi de leziune. Stabilirea concretă a apariției acestui termen este dificilă, întrucât dreptul privat roman nu conținea norme cu privire la leziune.

Însă din spusele lui Ulpianus, care afirma că: „principiile de drept sunt: a trăi în mod onest, a nu vătăma pe nimeni și a da fiecăruia ceea ce i se cuvine” [3, p.8], deducem că doctrina romană prevedea anumite principii de drept ce sunt asemănătoare naturii leziunii. Termenul „leziune” provine din limba franceză *lesion*, ceea ce înseamnă neren-tabilitate, caracter dificitar [3, p.8].

Codul civil al Republicii Moldova (CC RM) [1] la art. 343 definește actul juridic încheiat prin leziune ca fiind acel act juridic, pe care o persoană îl încheie din cauza unui concurs de împrejurări grele de care a profitat cealaltă parte, în condiții extrem de nefavorabile pentru prima.

Pentru a invoca existența leziunii, este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: actul să fie încheiat din cauza unui concurs de împrejurări grele, leziunea să fie o consecință directă a actului respectiv, leziunea să existe în raport cu momentul încheierii actului juridic, actul să fie încheiat în proporții extrem de nefavorabile, adică disproporția de valoare dintre contraprestații trebuie să fie evidentă și cealaltă parte trebuie să profite de circumstanțele de încheiere a actului juridic.

În literatura de specialitate, este unanim recunoscut că „leziunea presupune două elemente: unul obiectiv și altul subiectiv. Elementul obiectiv constă din disproporția vădită dintre contraprestații, care face ca actul juridic să fie extrem de nefavorabil pentru una din părți. Cel subiectiv constă din profitarea stării de nevoie în care se află una din părți” [3, p.8].

O condiție indispensabilă este necesară existența unui concurs de împrejurări grele, adică o stare de nevoie care să silească pe una dintre părți la încheierea unui act juridic. Dacă nu existau asemenea împrejurări, persoana nici nu-l încheia. Cu părere de rău, Codul civil al Republicii Moldova nu precizează dacă starea de nevoie poate fi una materială sau spirituală. La fel pentru a fi în prezența leziunii, împrejurările nu pot fi create de partea care profită, în asemenea condiții vom vorbi despre violență sau dol.

Un alt aspect al analizei leziunii este calcularea termenului de înaintare a acțiunii privind anularea actului juridic încheiat prin leziune. Potrivit art. 345 alin. (1) CC RM,

persoana îndreptățită are dreptul să ceară anularea actului juridic încheiat prin leziune în termen de 6 luni de la data când a aflat sau trebuia să afle de temeiul anulării. Deci, termenul de prescripție extinctivă începe a curge, potrivit regulii generale, din momentul când persoana a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulării.

Viciile de consimțământ ale actului juridic sunt reglementări de dreptul comun, fiind aplicabile și în sfera raporturilor juridice de muncă. Respectiv, discutăm despre leziune în contractele individuale de muncă.

Codul muncii al Republicii Moldova (CM) [2] conține o serie de reglementări în scopul protejării salariaților contra abuzurilor din partea angajatorilor. Astfel, art.12 CM prevede că clauzele din contractele individuale de muncă, din contractele colective de muncă și din convențiile colective sau din actele juridice emise de autoritățile administrației publice menționate la art.4 lit.d) și e), care înrăutățesc situația salariaților în comparație cu legislația muncii sunt nule și nu produc efecte juridice.

Respectiv, în ipoteza în care angajatorul ar profita de situația materială precară a salariatului și i-ar stabili acestuia un salariu sub limita prevăzută de lege, atunci stipularea contractuală cu privire la salarizare va fi nulă și automat se va înlocui cu prevederea legală respectivă. Deci, posibilitatea leziunii în contractele individuale de muncă este exclusă [4, p.29].

În concluzie, leziunea este un temei al nulității actului juridic justificându-se prin faptul că partea care a profitat de situația nefavorabilă a celeilalte părți, conform art. 10 CC RM, acționează contrar principiului bunei credințe în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri.

Deși viciile de consimțământ sunt reglementate de drept comun, cea mai mare aplicabilitate leziunea o are doar în contractele civile. Deci, legiuitorul, la adoptarea normei cu privire la leziune, a ținut cont de scopul principal al dreptului civil.

Referințe:

1. Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 06 iunie 2002. În: *Monitorul Oficial*, nr.82-86 din 22.06.2002, intrat în vigoare la 1 ianuarie 2003, modernizat prin Legea nr.133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, în *Monitorul Oficial*, nr. 467-479 din 14.12.2018, intrat în vigoare la 01.03.2019.
2. Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28.03.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 159-162 din 29.07.2003.
3. VOLCINSCHI, Victor. Leziunea – un viciu de consimțământ sau un temei special de declarare a nulității relative a actului juridic. În: *Revista Națională de Drept*, 2007, nr. 9, pp. 8-10.
4. MACOVEI, Tatiana. Condiții de fond și de formă privind încheierea contractului individual de muncă. În: *Revista Națională de Drept*, 2015, nr. 12, pp. 26-32.

Recomandat
Tatiana TABUNCIC, dr., conf. univ.